

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry kiittää mahdollisuudesta saada antaa lausunto taiteen perusopetuksen lakiuudistuksesta. Mielestämme on tärkeää, että myös opettajien ääni tulee lakiuudistuksessa huomioitua.

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n lausuntoon.

Pidämme tärkeänä, että taiteen perusopetusta järjestetään jatkossakin "ensisijaisesti lapsille ja nuorille". Nykyinen lain muotoilu ei ole aiemminkaan estänyt aikuisten opiskelua. Lain uudistamisen tavoitteena on lisätä saatavuutta ja saavutettavuutta, mutta sitä ei tule tehdä lasten kustannuksella. Pidämme myös tärkeänä, että varhaisiän musiikkikasvatus (0-7-vuotiaat) pidetään jatkossakin osana taiteen perusopetusta.

Lapsen oikeuksien sopimus, jossa lapseksi määritellään kaikki alle 18-vuotiaat (Artikla 1), korostaa erityisesti lasten oikeutta osallistua taide- ja kulttuurielämään (Artikla 31). Tästä näkökulmasta katsottuna on perusteltua, että laki ilmaisisi selkeästi opetuksen ensisijaisen kohderyhmän olevan lapset ja nuoret.

On huomioitava, että taiteen perusopetus saavuttaa nykyiselläänkin vain osan lapsista ja nuorista. Esimerkiksi Vantaalla taiteen perusopetus saavuttaa n. 14% ikäluokasta (0-19-vuotiaat) (Vismanen &

Räisänen, 2017). Oppilaista n. 7% on vieraskielisiä (muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia) oppilaita. Tämä käsittää n. 5% Vantaan kaupungin vieraskielisistä lapsista ja nuorista. Vantaalla on tarve kehittää keinoja tavoittaa tämä kasvava väestöryhmä, joiden osuus väestöstä on keskimääräistä suurempi Uudellamaalla. Pääkaupunkiseudun kunnista suurin ulkomaalaistaustaisten lasten osuus on Vantaalla, 29%. Vieraskielisten oppilaiden määrä on lisääntynyt viime vuosina, mutta viimeaikaisinta tilastotietoa ei valitettavasti ole saatavilla.

Yhtenä taiteen perusopetuksen tavoitteena on edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Taiteen perusopetus on lähes poikkeuksetta edellytys taiteen ammattilaisuudelle. Esimerkiksi noin 90 prosentilla Taideyliopiston Sibelius-Akatemian ja sen nuorisokoulutuksen opiskelijoilla on tausta taiteen perusopetuksessa (Kanerva ym. 2023).

Kun lakia uudistetaan, tulee huomioida, että jo saavutettua laadukkaan opetuksen tasoa ei tule laskea. Kaikkia taiteenlajeja tulee kannustaa kehittämään opettajankoulutusta, joka vastaa opetusalan yleisiä kelpoisuusvaatimuksia. Yhdenvertaisuuden lähtökohtana ei saa olla minkään taiteen alan osalta tason heikentäminen tai tasapäistäminen, vaan yhteinen pyrkimys parempaan laatuun ja saavutettavuuteen kaikkien taiteenlajien osalta.

Aikuisten osallistumismahdollisuuksia tulee arvioida tarkasti, jotta aikuisten taiteen perusopetuksen rahoitus ei heikennä lasten ja nuorten opetuksen resursseja.

Taiteen perusopetuksella on erityinen tehtävä antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Tämä tehtävä eroaa esimerkiksi vapaan sivistystyön tehtävästä (632/1998). Olisi tärkeää pohtia, mitä aikuisten taiteen perusopetuksella tavoitellaan suhteessa vapaaseen sivistystyöhön, joka on tällä hetkellä kohdennettu aikuisväestölle.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n, SMOL:n ja Vantaan kaupungin lausuntoihin.

Oppimäärän taso, tuntimäärä, kuvaus:

Perustaso, 700–800 h: Mahdollistaa joustavan ja saavutettavan polun harrastajille.

Laaja taso, 1000–1200 h: Tavoitteellista ja pitkäjänteistä opiskelua varten.

Syventävä taso, 1400–1500 h: Syvällistä ammattiopintoihin tai taidealan jatko-opintoihin valmistavaa opetusta.

Opintopistejärjestelmään siirryttäessä on tärkeää huomioida, ettei se lisää opettajien hallinnollista työtä opetuksen kustannuksella. Arviointityön tulee olla pedagogisesti perusteltua.

Nykyisellään oppilaitokset itse laativat opetussuunnitelmansa ja koulutuksen järjestäjä – esimerkiksi kunta – hyväksyy ne. On tärkeää, että tämä käytäntö säilyy, eikä laki siirrä opetussuunnitelmien laadintavastuuta sellaisille tahoille, joilla ei ole pedagogista asiantuntemusta kyseisestä taiteenalasta. Opetussuunnitelmien laadinnassa on syytä tehdä yhteistyötä niin, että oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet tulee huomioiduksi.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tulee olla osa valtionosuusjärjestelmää.

Varhaisiän musiikkikasvatus on osa taiteen perusopetusta, mutta sitä ei tule jyvittää opintopisteinä osaksi varsinaisen oppimäärän laajuutta.

Uudistustyön yhteydessä on etsittävä toimivia ratkaisuja, miten 50 opintopisteen laajuisen opintomäärän nopeasti suorittanutta nuorta voidaan tukea nivelvaiheessa ennen ammatillisten opintojen alkamista. Tulevan oppimäärän tulee taata opiskelijalle korkeakoulukelpoisuus. Opetuksen riittävydessä tulee olla aidosti joustomahdollisuus silloin, kun oppilaalla on käytettynä tunti-kiintiö ja tarkoitus siirtyä jatko-opintoihin. Erityistilanteissa tuntimäärä tulisi olla mahdollista ylittää.

On tärkeää tuoda esiin, että opintopisteiden kertyminen ja oppimäärän laajuus tulevat vaikuttamaan paitsi oppilaiden etenemiseen myös oppilaitosten rahoitukseen. Mikäli ehdotuksen mukaisesti läpäisevyyttä käytetään tulevaisuudessa rahoituksen mittarina, saattavat oppilaitokset joutua optimoimaan toimintaansa taloudellisista syistä tavoilla, jotka eivät tue taiteen perusopetuksen perimmäisiä tavoitteita. Tämä voi heikentää uusien oppilaiden sisäänottoa ja siten koko taiteen perusopetuksen saavutettavuutta.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SMOL:n lausuntoon.

Kuntien rooli opetuksenjärjestäjien valvonnassa on merkittävä. Kunnan rahoituksen perusteena tulee olla luvan haltijan ammatilliset perusteet. Työehtosopimusten tosiasiallista noudattamista tulee voida tarkastella.

Taiteen perusopetus tarjoaa kunnan asukkaille laadukasta koulutusta ja hyvinvointia. Kunnan rooli tukea oppilaitoksia taloudellisesti on edelleen tärkeä ja hyvin järjestetty taiteen perusopetus on myös vetovoimatekijä kunnalle.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SMOL:n lausuntoon.

Järjestämisluvan saaneen oppilaitoksen tulee noudattaa alan työehtoja, ja oppilaitoksella tulee olla vakituista, kelpoista opetushenkilöstöä. Oppilaitoksen taloudelliset edellytykset toiminnan järjestämiseen tulee olla lisäksi muutoinkin kunnossa.

Kun oppilaitos saa yhteiskunnan tarjoamaa tukea, sen tulee noudattaa alan työehtosopimuksia. Järjestämisluvat tulee siis tarkastella uudelleen ja sitoa sopimusyhteiskunnan säännösten mukaan toimimiseen.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry haluaa nostaa esiin SML:n lausunnosta seuraavan huomion:

Kun musiikkioppilaitoslaki muutettiin taiteen perusopetuslaiksi 1998, haluttiin turvata musiikin tarvitsema yksilöopetuksen tuntiresurssi vrt. muihin taiteisiin (ryhmäopetuksen kustannus/oppilas ja lukukausimaksukertymä/oppitunti). Laadukas musiikin taiteen perusopetus perustuu pitkälti yksilöopetukseen toisin kuin muut taidelajit. Työn järjestämisen kustannukset ovat tästä johtuen ratkaisevasti suuremmat.

Pidämme tärkeänä, että laki mahdollistaa esimerkiksi avoimen opetuksen järjestämisen jatkossakin.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SMOL:n lausuntoon.

Pedagoginen laatu syntyy ainoastaan ammattitaitoisten opettajien voimin. Ammattitaitoisten opettajien koulutuksesta ja saatavuudesta huolehditaan viime kädessä kelpoisuusehdoilla.

Vastuutehtävään suunniteltu lisärahoitus on täysin riittämätöntä tavoitteisiin nähden. Toivomme lisärahoitusta ja sitä, että vastuutehtävän rahoitus myönnettäisiin pitkäjännitteiseen työhön. Vantaan kaltaiset kaupungit voisivat toteuttaa vastuutehtävää kehittämällä esimerkiksi monikulttuurista musiikkikasvatusta, mikä samalla tukisi kotouttamista.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n lausuntoon.

Voimassa olevassa laissa ja siihen liittyvässä valtion talousarviossa on jako musiikkiin ja muihin taiteisiin, eli musiikille on sen erityispiirteistä johtuen oma momentti. Tämä jako tulee säilyttää rahoituksen ja valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävien suorittemäärien pohjana jatkossakin.

Vaikka erittely musiikin ja muiden taiteiden välillä poistuisi lakiehdotuksen 9 §:ssä, niin sen ei tulisi johtaa yksittäisen taiteenalan saavutettavuuden, saatavuuden ja laadun heikentymiseen talousarvion momentin poistumisen myötä.

Eri taiteenaloissa on kullekin ominaisia erityispiirteitä. Musiikki eroaa merkittävästi muista taiteenaloista siten, että se painottuu yksilö- ja pienryhmäopetukseen, kun taas esimerkiksi esimerkiksi kuvataidetta ja tanssia on mahdollista järjestää pääsääntöisesti ryhmäopetuksena.

Musiikin yksilöopetukseen perustuva pedagoginen lähestymistapa edustaa traditiota, joka on osoittautunut toimivaksi ja tarkoituksenmukaiseksi opetusmuodoksi jo satojen vuosien ajan ja se muodostaa olennaisen osan laadukkaasta musiikin opetuksen perustaa. Yksilöllisen taidon kehittymisen kautta mahdollistuu myös ryhmässä toimiminen. Verrattuna moniin muihin taideaineisiin musiikissa taiteen perusopetuksen oppimistavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa pelkästään ryhmäopetuksessa – soitotaidon kehittyminen vaatii henkilökohtaista ohjausta. Ehdotamme, että oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden välinen vertailu toteutetaan kunkin taiteenalan sisällä – ei koko taiteen perusopetuksen kentän kesken. Tämä olisi oikeudenmukainen ja taiteenalojen erityisluonteet huomioiva ratkaisu.

Musiikin opetuksen tulevaisuudessa on keskeistä varmistaa, että pedagogisesti perustellut opetusratkaisut säilyvät mahdollisina. Tavoitteena tulee olla opetuksen laadun ja yksilöllisten oppimismahdollisuuksien turvaaminen ilman, että ne vaarantuvat liiallisen ryhmäopetuspainotuksen myötä. Soittotaitoa ei kokemuksemme mukaan voi saavuttaa pelkästään ryhmäopetuksessa, emmekä halua, että taiteen perusopetuksesta tulee tulevaisuudessa kerhotoimintaa – siksi sille tulee kohdentaa riittävä määrä resursseja jatkossakin. Mahdollisissa muutoksissa tulisi huomioida myös oppilaiden näkökulmat. Vantaan taiteen perusopetuksen oppilaskyselyssä (Vismanen & Räsänen, 2017) lisää ryhmäopetusta toivovat eniten teatterin ja sirkuksen oppilaat ja vähiten musiikin ja visuaalisten taiteiden oppilaat.

On huomioitava, että musiikin kustannusrakenne on erilainen kuin muissa taideaineissa oppimisessa vaadittavan yksilöopetuksen vuoksi. Samalla on todettava, että myös perheiden omat investoinnit soittoharrastukseen eroavat muista taideaineista (esim. omat instrumentit ja oppimateriaalit, jotka tulee hankkia lähtökohtaisesti itse). Vantaan sosioekonomisesti heikommilla alueilla osallistuminen taiteen perusopetukseen on matalampaa (Vismanen & Räisänen, 2017). Tasa-arvoisten osallistumismahdollisuuksien lisääminen Vantaalla tarkoittaisi mm. taloudellisen saavutettavuuden edistämistä, esimerkiksi soitinten vuokraamista oppilaille.

Vantaa kasvavana muuttovoittokuntana kohtaa erityisiä haasteita lapsi- ja maahanmuuttajaväestön palvelujen toteuttamisessa, mikä edellyttää toiminnan tukemista suhteessa todellisiin tarpeisiin. Kasvava lapsimäärä tuo mukanaan myös lisääntyneen tarpeen oppimisen erityiselle tuelle. Taiteen perusopetus ja erityisesti musiikkioppilaitokset voivat vastata tähän tarpeeseen. Musiikin opiskelu auttaa tutkitusti mm. kielen kehittymistä. Musiikin yksilöopetuksesta on huomattava määrä muutakin hyötyä kuin ainoastaan kyseisen taiteenlajin oppimisesta.

Musiikin rahoituksen muutoksesta tulee laatia vaikutusarviointi, sillä pääosa valtion rahoituksella toimivista oppilaitoksista on musiikkioppilaitoksia. Mikäli musiikin yksilöopetuksen resursseja vähennetään, tämä edellyttää huomattavia lisäkoulutustarpeita opetushenkilöstölle. Samoin tilatarpeet ja opetusvälineet tulisi arvioida uudelleen, sillä oppilaitoksissa ei välttämättä ole nykyisellään riittävästi ryhmäopetukseen soveltuvia tiloja tai välineitä.

Valmistuvien vaikutuksen tulisi kohdentua rahoitukseen asteittain mallilla 800-1200-1500. Ehdotus ei huomioi mielestämme riittävästi sitä, että kysymys on ei-pakollisesta, maksullisesta koulutuksesta. Opettajan tai oppilaitoksen mahdollisuudet vaikuttaa oppilaan valmistumiseen ovat rajalliset vapaaehtoisessa koulutuksessa, vaikka opetus olisi kokonaisuudessaan hyvinkin laadukasta.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n ja SMOL:n lausuntoon.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajanvirkoja tai työsopimussuhteisia opettajia.

Työsuhteiden tulee olla kokonaisuudessa työehtosopimusten mukaisia.

Opettajankoulutuksen ja kouluttautuneiden opettajien kelpoisuusehtojen säilyminen on ainoa keino pitää taiteen perusopetuksen laatu toivotulla tasolla.

OAJ on esittänyt opettajarekisterin perustamista. Rekisteri soveltuisi erinomaisesti taiteen perusopetukseen.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n lausuntoon.

Lasten ja nuorten ensisijaisuus tulee kirjata tähän pykälään 1 momentin estämättä ja niin, että lapsia tai nuoria kohdellaan keskenään yhdenvertaisesti.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SMOL:n lausuntoon.

Järjestämislupien ja rahoituksen edellytyksissä on huomioitava opettajien työehtosopimusten noudattaminen. Oppilasmaksuja ei saa pitää tarkoituksella alhaisina opettajien työehtojen kustannuksella.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SML:n lausuntoon.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vantaan musiikkiopiston opettajat ry yhtyy SMOL:n ja OAJ:n esitykseen kelpoisuusehdoista.

Taiteen perusopetuksessa kelpoisen opettajan tulee olla suorittanut korkeakoulututkinto sekä opettajan pedagogiset opinnot 60 op.

Pätevä henkilöstö on perusta laadukkaalle ja arvostetulle koulutusmuodolle. Mikäli kelpoisuuksia heikennetään, vaarannetaan koulutuksen arvostus, oppimistulokset ja alan vetovoima – myös opettajankoulutuksen näkökulmasta.

OAJ:n ehdotus:

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Taiteen perusopetuksen oppimäärän mukaista opetusta on kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut asianomaiselle taiteenalalle soveltuvan korkeakoulututkinnon sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot.

[Uusi 2. mom.]:

Mikäli asianomaisella taiteenalalla ei ole saatavilla korkeakoulutusta, on opetusta kelpoinen antamaan henkilö, jolla on asianomaiselle taiteenalalle soveltuva muu koulutus tai asianomaisella taiteenalalla saavutettu taiteellinen ansioituneisuus, sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot, sekä sellaisen ollessa saatavilla, 24 §:n mukainen korkeakoulun myöntämä kelpoisuustodistus.

[uusi 3. mom.]:

Sen estämättä, mitä edellä säädetään opettajien pedagogisista opinnoista, on taiteen

perusopetusta oikeutettu antamaan myös muut edellä mainitut kelpoisuusehdot täyttävä henkilö, joka on otettu opettajaksi ehdolla, että hän kolmen vuoden kuluessa palvelussuhteen alkamisesta suorittaa mainitussa kohdassa tarkoitetut opettajan pedagogiset opinnot.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

von Weissenberg Milla
Vantaan musiikkiopiston opettajat ry